

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และนำผลการวิจัยมานำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน ซึ่งจะสรุปผลอภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียนแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 238 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 238 คน ครู 3,192 คน รวม 3,430 คน ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Kerlinger ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร จำนวน 60 คน และครูจำนวน 320 คน รวมทั้งสิ้น 380 คน กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนทำการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำแนกตามขนาดโรงเรียน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในกลุ่มครูในโรงเรียนเดียวกับผู้บริหาร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับซึ่งกำหนดความมากน้อยตามหัวข้อแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อจัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และนำไปเก็บข้อมูลโดยตรงด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 28 สิงหาคม 2552 ถึงวันที่ 12 กันยายน 2552 ปรากฏว่า ได้รับกลับคืน จำนวน 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามได้ตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, 102-103) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ใช้การทดสอบค่าที (Independent Samples t-test) กรณีจำแนกตามขนาดโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หรือ F-test เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละรูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' Test)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยรวม พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศเป็นรายบุคคล การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ การนิเทศแบบคลินิก

เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งพบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายรูปแบบพบว่า อยู่ในระดับมากทุกรูปแบบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศเป็นรายบุคคล การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ และการนิเทศแบบคลินิก ส่วนครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศ

ภายในของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายรูปแบบพบว่าการนิเทศเป็นกลุ่มและการนิเทศเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก ส่วนการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์และการนิเทศแบบคลินิกอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศเป็นรายบุคคล การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ การนิเทศแบบคลินิก

เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายรูปแบบพบว่าอยู่ในระดับมากทุกรูปแบบ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศเป็นรายบุคคล การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ การนิเทศแบบคลินิก ส่วนผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายรูปแบบ พบว่า การนิเทศเป็นกลุ่มและการนิเทศเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ส่วนการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์และการนิเทศแบบคลินิกอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศเป็นรายบุคคล การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ และการนิเทศแบบคลินิก ส่วนผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายรูปแบบพบว่า การนิเทศเป็นกลุ่มและการนิเทศเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ส่วนการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์และการนิเทศแบบคลินิกอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศเป็นรายบุคคล การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ และการนิเทศแบบคลินิก

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายรูปแบบพบว่าการนิเทศเป็นกลุ่มและการนิเทศเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการนิเทศแบบคลินิกและการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายรูปแบบไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามทัศนะของผู้บริหารและครู มีประเด็นที่ค้นพบและควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ ได้มีการปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทัย ปลีกกล้า (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมหวัง กริมเขียว (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยศึกษาเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในปัจจุบัน โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับมากทุกรายการสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรกันต์ จังหาร (2534 : 146) ที่ได้วิจัยศึกษา เรื่อง การศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน มีความเห็นว่าโรงเรียน ปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการนิเทศทุกขั้นตอน ในทุกกิจกรรมเกินร้อยละ 50 ทุกรายการ เพราะให้ความสำคัญของกิจกรรมในระดับมากเหตุผลที่การดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนมีระดับ การปฏิบัติในระดับมากทุกรายการ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังจะเห็นได้จาก การกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการดำเนินการอย่างชัดเจน ทั้งนี้จากนโยบายการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของไทยที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ภายในตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกัน คุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อ สาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกัน คุณภาพภายนอก เหล่านี้ทำให้โรงเรียนต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงาน ที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

โดยอาศัยกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคลากรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพตำแหน่ง ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ ได้มีการปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราโมทย์ ราชพิบูลย์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยศึกษาเรื่อง บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 มีบทบาทในการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชฎารัตน์ โมสกุล (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยศึกษาเรื่อง การศึกษาวิธีการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก มีการปฏิบัติงานนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา ทองไทย (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ จรัสเนตร ชูวิทยา (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 6 พบว่าการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก การที่ระดับการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการนิเทศการศึกษาและถือว่าการนิเทศเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการบริหารเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องมีการนิเทศภายในโรงเรียน และมีความตั้งใจที่จะให้เกิดสภาพการนิเทศที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารมีการปฏิบัติการนิเทศในระดับมาก ในส่วนของครูมีความคิดเห็นว่าปัจจุบันโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศโดยภาพรวม ได้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รongรัตน์ สิริ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชั้นพบว่า ทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ ปาประโคน (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานและปัญหาใน การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียน โดยรวมทุกด้าน และรายด้านอยู่ใน ระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัญญา ทัดเทียม (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารและครูมีทัศนคติต่อระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุติ ผลว่า (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลการดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ อยู่ใน ระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล ทินาวัฒน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนองคาย จังหวัดนองคายผลการวิจัย พบว่าสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนองคาย จังหวัดนองคาย ทั้งรายด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามนโยบาย และแนวทางของผู้บริหารและผู้นิเทศส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจและอาจขาดทักษะในการนิเทศภายใน โรงเรียน จึงทำให้การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละรูปแบบแล้ว ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิกในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด ในแต่ละกิจกรรมแล้ว พบว่าผู้บริหารตอบมากที่สุด คือประชุมคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้าง ความเข้าใจในแนวทางการนิเทศให้ตรงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศภายในเป็นยุทธศาสตร์ที่ สำคัญของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ภายในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาการงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ในส่วนของ ครูมีความคิดเห็นว่าได้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละกิจกรรม แล้ว พบว่าครูตอบมากที่สุด คือ กำหนดผู้รับผิดชอบ การนิเทศและบทบาทหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุรกันต์ จังหาร (2534 : บทคัดย่อ) เรื่อง การศึกษารูปแบบการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพความ ต้องการในการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีความต้องการใน ทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ จัดให้มีองค์กรขึ้นมารับผิดชอบการนิเทศโดยเฉพาะ กำหนดบทบาท หน้าที่ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำนึ่ง ทองเกตู (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย

เรื่องการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่สอนด้านช่างอุตสาหกรรม พบว่า การจัดองค์การการนิเทศภายใน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่ เป็นประธานคณะกรรมการและอาจารย์นิเทศที่เข้านิเทศการสอนของครูในชั้นเรียน แต่ครั้งคราวมีจำนวน 3 คน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียนจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จจะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละกิจกรรมแล้ว พบว่าผู้บริหารตอบมากที่สุด คือ จัดให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นที่จะต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนให้มากที่สุดซึ่งตรงกับแนวทางของ รัชนิย์ พรหมพานิช (2540 : 9) กล่าวว่า การปฏิบัติงานตามวิธีวิทยาศาสตร์ โดยดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ ครอบคลุมถึงวิธีการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ การวางแผน การนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล การนิเทศ ซึ่งควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้ ในส่วนของครูมีความคิดเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละกิจกรรมแล้ว พบว่าครูตอบมากที่สุด คือ สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามความมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวีวรรณ ชรรมิگانนท์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศการสอนของครูภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการนิเทศการสอนกับความต้องการนิเทศการสอนของครูภาษาไทย ทางด้านจุดประสงค์และโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทย ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดจึงรู้สภาพปัญหาต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญกับ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามความมุ่งหมายของหลักสูตรมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศเป็นรายบุคคลในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละกิจกรรมแล้ว พบว่าผู้บริหารตอบมากที่สุด คือ แนะนำส่งเสริมให้ครูเตรียมการสอนและจัดทำแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวิน (Wayne, 1980 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการรับรู้บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา บทบาทการนิเทศ

การศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนในเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานนิเทศ และวิธีการนิเทศภายใน โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านความรับผิดชอบ และขอบข่ายของงานนิเทศ การศึกษาที่มีความสำคัญสูง ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การแนะแนวและงานบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การแนะแนวและงานบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นงานที่เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน ผู้บริหาร โรงเรียนจึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ครูเตรียมการสอนและจัดทำแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ในส่วนของครูมีความคิดเห็นว่าเป็นงานที่มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละกิจกรรมแล้ว พบว่าครูตอบมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูมีการจัดหาหรือจัดสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนแต่ละกลุ่มวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัตยญา แก้วพิทักษ์ (2529 : บทคัดย่อ) เรื่องบทบาทผู้บริหาร โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน โรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครู สังกัด โรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียนนั้น ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูในเกณฑ์ปานกลางทุกด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการจัดการและพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการประเมินผลเช่นเดียวกันกับสมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศการสอนด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นการจำกัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูจำเป็นต้องมีสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาเป็นตัวช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศเป็นกลุ่มในภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละกิจกรรมแล้ว พบว่าผู้บริหารตอบมากที่สุด คือ ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมดี เพ็ชรการค้า (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารเพื่อประกอบการพิจารณาและตัดสินใจเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าอย่างรอบครอบ จะช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางที่แน่นอนการดำเนินงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง ในส่วนของครูมีความคิดเห็นว่า ได้มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละกิจกรรมแล้ว พบว่าครูตอบมากที่สุด คือ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปหาทางแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปหาทางแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมได้มีการปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีจิตต์ สร้างเอี่ยม (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการปฏิบัติในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา ก้อนซ้อง (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา กุลสุวรรณ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับผิดชอบการนิเทศภายใน และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารและครูทุกคนตระหนักในความสำคัญของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนซึ่งกำหนดตามนโยบายและมาตรการของหน่วยงานต้นสังกัดเดียวกัน ผู้บริหารและครูผู้ให้ข้อมูลได้ปฏิบัติตามนโยบายและมาตรฐานกำกับดูแลเดียวกัน ตลอดจนครู ทุกคนในสังกัดมีความรู้และทักษะ เจตคติที่ดี

และมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความสำคัญของการนิเทศภายใน โรงเรียน และโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมและมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน ความพร้อมของบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ ความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนงบประมาณสนับสนุน เหตุผลดังกล่าวจึงสนับสนุน ผลการวิจัยการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

เมื่อพิจารณาเป็นรายรูปแบบมีระดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศเป็นรายบุคคล การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ การนิเทศแบบคลินิก แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมแล้วทุกโรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนอยู่แล้ว เพียงแต่รูปแบบในการดำเนินการนิเทศอาจมีความแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ ขนาดของ โรงเรียนและสภาพความพร้อมของบุคลากรแต่ละโรงเรียนเป็นหลัก เพราะว่าการใช้รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันไปแต่ละรูปแบบก็มีเทคนิคที่แตกต่างกันออกไป รูปแบบการนิเทศหนึ่งอาจจะเหมาะที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนหนึ่ง ในขณะที่อีกแห่งหนึ่งอาจไม่เหมาะที่จะนำไปใช้กับอีกแห่งหนึ่งได้ ตามแต่ความคิด นโยบาย ความรู้ความสามารถ ความถนัดและมุมมองของผู้บริหารและครู การที่โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ใช้การนิเทศแบบกลุ่มมากกว่ารูปแบบอื่น น่าจะเป็นเพราะว่าการนิเทศแบบกลุ่มเป็นวิธีการที่ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศมีความคุ้นเคย เนื่องจากเป็นการนิเทศเกี่ยวกับงานในหน้าที่ ที่ครูทุกคนจะต้องทำเป็นประจำ จึงอาจเป็นสาเหตุให้โรงเรียนใช้การนิเทศแบบกลุ่มมากกว่าการนิเทศแบบอื่น

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสัญญา แก้วพิทักษ์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายใน โรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครู สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียนนั้น ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน และครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร เหล่าภัทรเกษม (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โดยภาพรวม

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ แสงศัพท์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของ โรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพ การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารต้องการ เห็นความเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารตระหนักและให้ ความสำคัญกับการนิเทศภายในเพราะว่าการนิเทศภายในเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างทั่วถึงและเป็นภารกิจที่ผู้บริหารได้เป็นผู้ปฏิบัติในการนิเทศภายในตามที่หน่วยเหนือให้ คำเนินการ ส่วนครูได้ปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านอื่น ๆ ส่วนความคิด เห็นที่ต่างกันระหว่างผู้บริหารและครู พบว่าโดยภาพรวมผู้บริหารประเมินระดับการปฏิบัติการนิเทศภายในสูงกว่าครู จากข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่างกัน ในด้านระดับการปฏิบัติการนิเทศภายในซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุทัย ปลีกกล้า (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่าความคิดเห็นของ ผู้บริหาร โรงเรียนและความคิดเห็นของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหรือครูวิชาการกับครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพ การปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อค้นพบอีกประการหนึ่ง พบว่าผู้บริหารต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา มีความเข้มงวด ตามหลักการนิเทศและมีความตั้งใจที่จะให้เกิดสภาพการนิเทศที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารมีการปฏิบัติการนิเทศมากกว่าครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศศึกษามากกว่าครู เนื่องด้วยผู้บริหาร น่าจะมีระดับการศึกษามากกว่าครูประกอบกับในสภาพปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ กำลัง ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา และคาดหวังความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาโดยอาศัยกลไกใน การดำเนินงานที่ต้องมีการพัฒนาผู้บริหารเป็นเป้าหมายหลัก โดยได้มีการจัดอบรมให้มีความรู้จัดทำ เอกสารด้านการบริหารเพื่อเป็นคู่มือในการศึกษาค้นคว้าเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีการส่งเสริมให้มี การศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิและความพร้อมในการเป็นผู้นำ โดยมีความมุ่งหวังจะพัฒนาศักยภาพ ในการบริหารให้สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น ด้วยคุณวุฒิที่แตกต่างกันจึงมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในแตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติการณ์เทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวนตามขนาดของโรงเรียน

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายรูปแบบไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยแต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณุต แสนอาจ (2543 : 48) เรื่อง การศึกษาสภาพความเป็นจริงของการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ระดับการปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริงของการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ตามทัศนะ ของครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล องค์กระการ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนและครูใน โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ พูลทรัพย์ (2544 : 50) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลางไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมดี เพ็ชรการค้า (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล ทินาวัดน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่าข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองคาย จังหวัดหนองคาย ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับ

งานวิจัยของนวพร เหล่าภัทรเกษม (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศภายในของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และระดับชั้นที่เปิดสอนต่างกันพบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายชั้น ไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด ขุนทอง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในของผู้บริหารกับความ ต้องการการนิเทศภายในของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศ ภายในของผู้บริหารกับความต้องการการนิเทศภายในของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ตามทัศนะของครู อาจารย์ ที่มีเพศ และขนาด โรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมุ่งที่จะ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียม โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ผู้บริหารจึงต้อง อาศัยการนิเทศเพื่อให้เกิดเป็นการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเป็นการเพิ่มพูน ความรู้แก่ครูและเป็นการแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและ โรงเรียนขนาดใหญ่ ต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้บริหารและครูใน โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน ให้มีมาตรฐานและให้ผ่าน การประเมินและรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จึงต้องอาศัยระบบการนิเทศเข้าช่วยดังนั้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ทุกโรงเรียนจึงมีสภาพการปฏิบัติการนิเทศภายใน ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจพอสรุปได้ว่าการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนหากมีการดำเนินการตาม องค์ประกอบของการนิเทศภายในครบทุกองค์ประกอบแล้วคาดว่าจะสามารถส่งผลให้ การนิเทศ ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอใน ครั้งนี้เป็นความคิดเห็นและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็น เพียงแนวทางหนึ่งเท่านั้น โรงเรียนสามารถประยุกต์หรือคิดค้นเทคนิคการจัดการนิเทศภายในได้ อย่างหลากหลายเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่กระบวนการ นิเทศภายในจะต้องดำเนินการอย่างมีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานหลักสูตร และมาตรฐานการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการนิเทศภายในของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำไปใช้และเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 อยู่ใน ระดับมาก ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โรงเรียนควรส่งเสริมงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง แตกต่างกัน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ กระบวนการนิเทศภายในเพื่อให้ผู้บริหารและครูสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 การนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนก ตามขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาด ใหญ่ ควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกันและต่อเนื่อง จนสามารถปฏิบัติงานได้ มาตรฐานทัดเทียมกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการนิเทศภายในของโรงเรียนแต่ยังไม่มีการวิจัย เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการ ดังนั้นครั้งต่อไปควรวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความ ต้องการการนิเทศภายในของโรงเรียน

2.2 ควรวิจัยเปรียบเทียบตัวแปรอื่น ๆ เช่น วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ และเพศของ ครู เพราะจะได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนและได้แนวทางพัฒนาตรงกับสภาพจริง